Gemeente Altena

AltenaKatern 2 | mei 2021

Almkerk
Andel
Babyloniënbroek
Drongelen
Dussen
Eethen
Genderen
Giessen
Hank
Meeuwen
Nieuwendijk
Oudendijk
Rijswijk
Sleeuwijk
Uitwijk
Uppel
Veen
Waardhuizen
Werkendam
Woudrichem
Wijk en Aalburg

Klimaatadaptatie

Samen werken aan een klimaatbestendig Altena

"Je hoeft geen groene vingers te hebben voor een levendige tuin"

"Regenwater is veel beter voor je planten dan water uit de kraan"

"Veel meer platte daken kunnen groen"

Wethouder Roland van Vugt: “Samen stappen zetten om in Altena droge voeten te houden.”

Inwoners, ondernemers en de gemeente doen al veel om onze impact op het klimaat te verkleinen. We besparen energie, isoleren onze huizen, leggen zonnepanelen op daken en stappen over op duurzame energie of een schonere auto.

Tegelijkertijd merken we dat het klimaat echt aan het veranderen is en we vaker met weersextremen te maken hebben. Dat vraagt steeds meer om aanpassing van onze leefomgeving. Samen met Waterschap Rivierenland neemt de gemeente al allerlei maatregelen, bijvoorbeeld om wateroverlast tijdens hoosbuien te voorkomen. Maar daarmee zijn we er nog niet.

Onlangs hebben we gesprekken gevoerd met allerlei organisaties in Altena. Wat merken zij? En welke maatregelen zijn nodig? Deze gesprekken vormen de basis voor een klimaatadaptatiestrategie voor de komende jaren.
Ondertussen zitten we in Altena niet stil. Zo stimuleren het platform Grip op Water en Natuurinclusief Altena inwoners en ondernemers om water op te vangen in de tuin en te vergroenen. Ook woningcorporaties en natuurorganisaties zijn actief. En boeren in Altena zijn bezig met duurzaam bodembeheer en watergebruik.

Iedereen kan een steentje bijdragen. In dit katern vindt u inspirerende voorbeelden en tips. En nu we het toch over een steentje hebben, wist u dat Altena meedoet aan het NK Tegelwippen? Welke gemeente wipt de meeste tegels en vervangt die door groen? Doet u ook mee? Ik ben alvast begonnen, want groen maakt gelukkiger dan grijs.

Naar een klimaatbestendiger Altena

Weet u het nog, de waterlast in onze gemeente in 2014 en 2015? En de droge zomers van 2018 en 2019? Ze drukken ons met de neus op de feiten: het wordt heter, natter en droger.

Kansen

Daarom is het nodig onze omgeving aan te passen aan deze weersextremen. Dat is een opgave waar we samen voor staan: gemeente, inwoners en ondernemers.
Hoe kunnen we ons aanpassen zodat we de gevolgen van klimaatverandering beperken? En ombuigen naar kansen? Daarover hebben we de afgelopen maanden *klimaatdialogen* gevoerd. Met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Klimaatadaptatiestrategie

De uitkomsten hiervan staan in de *Klimaatadaptatiestrategie*. Met de bouwstenen uit deze strategie gaan we werken aan een uitvoeringsprogramma; wie gaat wat wanneer doen om Altena klimaatbestendig te maken? Een aantal partijen die meewerkte aan de klimaatdialogen, vindt u in dit katern.

Tegel eruit, groen erin

Als inwoner kunt u op allerlei manieren uw eigen huis en tuin klimaatbestendig maken. Dat kan al heel eenvoudig door tegels uit de tuin te halen en te vervangen door groen. Hierdoor zakt water beter weg in de grond. Bovendien is groen koeler dan tegels. Kleine moeite, groot effect. Andere maatregelen zijn wat ingewikkelder of duurder. In dit katern vindt u tips, ook voor de financiering van deze maatregelen.

Klimaatproof

En de gemeente dan? Samen met Waterschap Rivierenland werken wij op allerlei manieren aan het klimaatproof maken van Altena. Bekijk de infographic hieronder voor voorbeelden.

P.S. Is het u ook opgevallen dat veel van de maatregelen die goed zijn tegen wateroverlast en hitte, ook goed zijn voor de biodiversiteit? Win-win!

Naar een klimaatbestendig Altena

Gemeente en waterschap bereiden zich zo goed mogelijk voor op zwaardere buien, langdurig hogere temperaturen en droge perioden. Hieronder een greep uit de maatregelen:

Vergroten riolen
Door riolen aan te passen kunnen ze sneller water afvoeren. Ook koppelen we regenwater los van riolen.

Duikers vergroten
Door de koker die watergangen met elkaar verbindt te vergroten, wordt water minder opgestuwd. Hierdoor vermindert wateroverlast.

Waterberging
We maken meer waterberging door het vergroten van watergangen en realiseren van overloopgebieden. We leggen waterberging aan onder wegen en pleinen. Of in stukken groen. Waar het kan combineren we dat met andere functies, zoals natuur en recreatie.

Wadi’s
Een wadi is verlaging in het groen, die water zowel kan vasthouden als infiltreren.

Straten vergroenen bij herinrichting
Als we de straat opknappen, zorgen we gelijk voor meer en diverser groen. Hiermee houden we regenwater vast en groen zorgt voor verkoeling.

Informatie
Iedere inwoner die binnen of naar Altena verhuist ontvangt een informatiepakket met groene maatregelen voor huis en tuin. Dit pakket is samengesteld door NatuurinclusiefAltena en voor iedereen te vinden op natuurinclusiefaltena.nl.

Groene daken brandweerkazernes en werf
De nieuwe brandweerkazernes in Dussen, Almkerk en Hank krijgen groene daken. Voor de parkeerplaatsen gebruiken we grastegels.
Ook de gemeentewerf in Giessen krijgt na een verbouwing een groen dak. Regenwater wordt opgevangen. En er wordt een wadi aangelegd om regenwater te laten infiltreren in de bodem.

“Regenwater is beter voor planten dan kalkhoudend water”

Geke en Gert-Jan Vos uit Rijswijk zijn bewust bezig met duurzaamheid. Zo vangen ze het regenwater op in boven- en ondergrondse regentonnen en komend najaar beplanten ze het dak van de aanbouw met vetplanten. Dit zorgt niet alleen voor de opname van regenwater, maar het sedumdak heeft ook een isolerende werking.

“Omdat er overal bestrating ligt, zijn er veel problemen met wateropname,” vertelt Gert-Jan. “Zo’n dak neemt juist veel water op. In Altena zagen we meer gebouwen met een sedumdak. We vonden het mooi, je levert een bijdrage aan de natuur en het werkt ook nog eens isolerend.”

Sedumdak

Maar zomaar een dak volplanten kan natuurlijk niet. “In de constructie van de aanbouw is bij ons al rekening gehouden met het extra gewicht van dat water. Dat is wel belangrijk. Wij konden voor een volledig sedumdak kiezen, maar als je dak minder kan dragen, kun je bijvoorbeeld ook kiezen voor een sedumdak waarvan de wortels minder diep groeien. Dat is minder zwaar,” legt Gert-Jan uit.

“We hebben bewust gekozen om het sedumdak in het najaar te plaatsen,” vult Geke aan. “De planten kunnen dan eerst groeien en de winter maakt ze vervolgens sterker. Je plant jonge plantjes en de wortels moeten nog in elkaar groeien. Je kunt de vetplantjes dus het beste in het voor- of najaar planten.”

Kliederen in de zandbak

Niet alleen op het dak, maar ook een verdieping lager is de familie Vos bewust bezig met afwatering. In de achtertuin staan verschillende regentonnen. “Het geeft de kinderen de vrijheid om een emmer water uit de ton te halen en ermee te kliederen in de zandbak. Je hoeft je dan niet druk te maken over verspilling van drinkwater,” legt Gert-Jan uit.

Ondergrondse regenton

Een ondergrondse regenton met een inhoud van een kubieke meter is netjes onder de bestrating weggewerkt. Dit scheelt een hoop ruimte. “Het water uit de 2 regenpijpen tegen het huis stroomt in de ondergrondse tank. We hebben een pomp waarmee we het water oppompen en zo de planten watergeven. Maar je kunt het water uit regentonnen bijvoorbeeld ook gebruiken om je terras te reinigen. Regenwater is ook nog eens veel beter voor je planten dan kalkhoudend water uit de kraan.”

Een ondergrondse regenton is voor sommige mensen misschien te veel gedoe, realiseert Gert-Jan zich. “Wij hadden het straatwerk al open liggen en hebben daarom voor een ondergrondse regenton gekozen. Een gewone regenton neemt niet zo veel plek in en je kunt hem zelf installeren. Als je het water wilt gebruiken om te sproeien is een filter niet nodig, maar het is wel handig om een pantykousje over de regenpijp te spannen. Dan komt er geen blad in de regenton.”

“Maak van je gewipte tegels een insectenhotel”

Toen de schuifpui van Janneke de Vries uit Sleeuwijk vorig jaar werd vervangen, besloot ze dat dit een mooie gelegenheid was om haar tuin uit te breiden. Er hoefde immers niemand meer te lopen, dus de tegels konden wijken voor planten. In totaal haalde ze 120 steentjes van 10x15 centimeter weg.

Plantenasiel

Het huis van Janneke ademt groen. Overal staan planten. En sinds begin mei is er zelfs een heus plantenasiel op haar adres. “Iedereen mag planten brengen of ruilen. Daardoor staan er geregeld verrassende planten in de kast. Soms zijn plantjes er slecht aan toe en die lap ik dan eerst op voor ze weer verhuizen.”

Janneke heeft door de jaren heen veel over planten geleerd. “Maar je hoeft geen groene vingers te hebben voor een levendige tuin,” vertelt ze, terwijl ze wijst naar de plek waar ze vorig jaar de tegels uit haar tuin haalde. “Hier staat ook van alles door elkaar. Wat ik hier vorig jaar geplant heb, is er voor een deel alweer uit en staat nu ergens anders.”
Is het dan een kwestie van tegels eruit en planten erin? “De zandgrond onder de tegels heb ik afgegraven en vervangen door tuinaarde en compost. Na een rustperiode van twee weken ben ik gaan planten. Ik twijfelde tussen een moestuin en vaste planten en uiteindelijk is het een mix geworden.”

Insectenhotel

Van een deel van de stenen uit de tuin maakte Janneke een natuurlijke afrastering. “Ik vind het zo zonde dat mensen die onttegelen, al die tegels naar de stort brengen. Wees eens creatief. Door er trapsgewijs een muurtje van te maken en er wat takjes tussen te steken, kun je er bijvoorbeeld een insectenhotel van maken. En die insecten zijn ook nog eens goed voor je planten.” Ineens steekt Janneke een bierglas omhoog. “Kijk, deze zet ik ’s avonds over mijn lupine heen. Het voorkomt dat de slakken erbij komen. Ik kan natuurlijk wel slakkenkorrels gaan strooien, maar dit is veel beter.”

Logisch nadenken

Of Janneke nu veel meer tijd kwijt is met het onderhoud van haar tuin? “Ik heb meer ruimte gekregen om mijn hobby uit te oefenen,” lacht ze. “Elk vrij moment was ik al in mijn tuin en met mijn plantjes bezig en waar ik eerst de hoogte in moest, heb ik nu weer ruimte om nieuwe dingen te planten.” Al is het soms best even zoeken naar een geschikte plek. “Niet iedere plant kan goed tegen de zon en de tuin ligt op het zuiden. Neem deze hortensia. Als de tomatenplant hier in de verhoogde bak straks iets groter is, dan biedt hij schaduw voor de hortensia. Zo probeer ik met logisch nadenken mijn tuin zo goed mogelijk in te richten.”

Bouwen met de natuur

In stenen kun je wonen en je komt er snel op van A naar B. Praktisch. Maar in een veranderend klimaat met meer hevige regenbuien en extreme hitte, hebben ze ook nadelen. Water kan niet goed weg, met wateroverlast als gevolg. En stenen nemen warmte op, die ze 's avonds en 's nachts weer uitstralen. Groen biedt uitkomst. Het biedt verkoeling en kan water bergen. Hoe richten we onze omgeving zo in dat die bijdraagt aan gezondheid en klimaat? Hoe bouwen we natuurinclusief?

Wie hier alles van weet, is Roel Wigman van Natuurinclusief Altena: "De beste oplossing om om te gaan met extremer weer is dicht bij huis: de natuur. Een groene omgeving is veel beter in staat om regenwater op te vangen en vast te houden voor droge momenten. Daarnaast zorgt veel groen voor verkoeling van de omgeving. En draagt het bij aan biodiversiteit."

Kasten voor vogels en vleermuizen

Natuurinclusief Altena dacht mee over het natuurinclusief inrichten van de nieuwbouwlocatie Verschoorschool in Sleeuwijk. Zo komen er veel bomen en struiken en worden de parkeerplaatsen van halfverharding. Onder de Jan van Arkelstraat wordt 50 m3 extra waterberging gerealiseerd. Bovendien worden speciale stenen voor gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen in de gevels gemetseld.
Roel: "Een goede isolatie is belangrijk om energie te besparen en voor een comfortabele woning te zorgen. Tegelijk wordt het voor vogels en vleermuizen steeds moeilijker een broedplek te vinden als ieder kiertje dicht is. Bij nieuwbouwhuizen kunnen speciale stenen in de muur gemetseld worden. En wat als je gaat verbouwen? "Als je je bestaande huis gaat isoleren, is het belangrijk om eerst te onderzoeken of er vogels of vleermuizen wonen. Laat een deskundige meekijken. Dan kun je daarna nestkasten ophangen."

Minder muggen

Vogels in de buurt is niet alleen leuk, ze eten samen met vleermuizen ook veel muggen. Meer vogels en vleermuizen = minder muggen. Help ze een handje en hang een nestkast op. En zorg voor voldoende groen. Want naast een onderkomen moeten ze natuurlijk ook te eten hebben!

Een groene tuin

Een betegelde tuin klinkt makkelijk, maar is het niet. Aan een tuin met vaste planten heb je minder onderhoud. Ook zorgt het voor verkoeling op warme dagen en minder wateroverlast. En de dieren? Die maak je ook blij met een groene tuin. Moeilijk? "Er is veel informatie beschikbaar over het vergroenen van je tuin", vertelt Roel. "Neem eens een kijkje op onze website: www.natuurinclusiefaltena.nl. Daar is een informatiepakket te vinden met allerlei tips."

Donderdag 1 juli van 10.30 tot 14.00 uur organiseren Natuurinclusief Altena, de gemeente, Vogelbescherming en de Zoogdiervereniging een kennissessie over Natuurinclusief Bouwen.
Bent u aannemer, architect, of projectontwikkelaar? Meld u aan voor de sessie via gemeentealtena.nl/natuurinclusief.

Daktuin in vesting Woudrichem

De kat van Emiel Versluis doet tegenwoordig graag een dutje bovenop de uitbouw. Niet gek als je bedenkt dat het dak van de uitbouw een groene weide vol bloemen is. Hoe is het zover gekomen?

Emiel weet als tuinontwerper natuurlijk het een en ander van groen. Toen hij en zijn man hun huis gingen renoveren, moest ook het dak aangepakt worden. Deze kans grepen ze aan om er een groen dak van te maken.

"Bij het in gebruik nemen van deze 'extra' ruimte ging er een wereld voor ons open", vertelt Emiel. "We kregen niet alleen een beter uitzicht, maar ook meer mogelijkheden. De 50 m² extra bood ruimte aan een dakterras, bloemenweide en een plek voor de droogmolen. Een vogelbad maakte het plaatje compleet."

Ook zonder uitbouw zijn volgens Emiel genoeg mogelijkheden om platte daken anders te gebruiken. "Van een klein dakje boven de containers of op het kippenhok kun je een kruidentuin maken. En kijk eens naar je schuurdak of fietsenberging: prima plek voor sedum of wilde bloemen. Je houdt op die manier in periodes met veel neerslag het water langer vast, en hoeft dus minder af te voeren. Dat voorkomt wateroverlast. Ook isoleert een groen dak heel goed. En is het natuurlijk goed voor de biodiversiteit in je omgeving."

• *Emiel in zijn daktuin. De uitbouw uit de jaren 70 werd bouwkundig aangepast om de draagkracht te vergroten. De dakbedekking bestaat uit een isolatielaag, afgedekt met EPDM-rubberfolie. Daarop een drainageplaat en een beschermvilt. Ten slotte is een substraatlaag van zo'n 10 à 20 cm aangebracht met rondom een grindrand.*

Tips van Emiel voor een groen dak:

Let op de grond

Kruiden telen op het kippenhok? Let op de kwaliteit van de grond of het substraat dat je gebruikt. Het dak is als het ware een plantenbak met een teeltlaag van zo'n 10 à 20 cm. Sedum op het schuurdak? Gebruik een substraatlaag van zo'n 8 tot 10 cm. Ga je voor een wilde bloemenweide? Houd dan 15 tot 20 cm aan. Pak je het groot aan en ga je voor de uitbouw? Dan heb je voor vaste planten een dikke substraatlaag nodig van zo'n 20 à 40 cm. Heesters en kleine bomen hebben nog meer nodig.

Kan het dak het aan?

Leuk, een groen dak, maar je wilt natuurlijk eerst weten of het dak dat extra gewicht wel kan dragen. Hoe dikker de substraatlaag, hoe meer gewicht. Laat hier dus een deskundige naar kijken. Die kan ook adviseren welk soort dakbedekking past.

"Van een klein dakje boven de containers kun je een kruidentuin maken"

“Nieuwe Banne heeft behoefte aan groen”

In het najaar van 2019 kregen de bewoners van uitbreidingswijk Nieuwe Banne in Sleeuwijk een brief van de gemeente. Of ze mee wilden denken over de invulling van een braakliggend terrein in hun buurt. Anderhalf jaar later staat een wijktuin in de steigers.

Onder andere door de nabijheid van bedrijventerrein de Hoogjens, was het braakliggende terrein niet geschikt voor woningbouw. Al gauw borrelden ideeën op bij wijkbewoners, vertelt Arja den Uil, voorzitter van Stichting Wijktuin Nieuwe Banne. "Voor plannen voor meer verstening gingen de handen niet op elkaar”, zegt Arja. “Maar voor een eigen wijktuin was wel veel enthousiasme. Want de wijk heeft behoefte aan groen én aan een gezamenlijke ontmoetingsplek.”

Gefinetuned project

Samen met secretaris Robin den Dekker, penningmeester Steven Boddeus en bestuursleden Caroline Schouten en Jan den Dekker staat Arja aan het roer van de stichting. Na ruwe schetsen in het begin, waar iedereen input voor leverde, ligt er nu een gefinetuned project. Dit heeft mede gestalte gekregen dankzij de tuinontwerpster Sifra Timmermans van Tuinrecept en hovenier Arjen Quartel van Qgroenbeheer. “En de samenwerking met de gemeente is ook erg goed”, stelt Arja.

• *Het bestuur van wijktuin Nieuwe Banne.*

Gezamenlijk tuinieren

In de nieuwe wijktuin komen picknicktafels en een buitenlokaaltje, waar bijvoorbeeld de basisscholen in Sleeuwijk met hun klassen naartoe kunnen. Ook wordt een vissteiger gebouwd en staat er al een tafeltennistafel voor de jeugd. Daarnaast is nagedacht over de biodiversiteit in de tuin en kunnen Sleeuwijkers straks fruit plukken van de vele fruitbomen en gezamenlijk tuinieren. “Twee moestuinen zijn gemeenschappelijk en bovendien goed toegankelijk voor rolstoelgebruikers”, benadrukt Arja. De stichting zit eveneens om tafel met Altenatuur en Natuurinclusief Altena. En, niet onbelangrijk: de wijktuin heeft sinds deze week een hophof om het belangrijkste ingrediënt van het lokale Altena Bier te telen. Ook is een hele strook plukbloemen gezaaid. Wijkbewoners mogen daar straks van oogsten voor een mooie bos thuis in de vaas.

Waterpomp

Verder kent de wijktuin nauwelijks bestrating, schetst Arja. “De paden zijn smal, er zijn grote stukken grasveld en veel boomgaarden. Allemaal, zodat het water goed weg kan lopen. Ook hebben we een waterpomp, om bijvoorbeeld de bomen en planten en de moestuinen water te geven.”

Vrijwilligers

Het enthousiasme onder wijkbewoners voor het project is groot. Aan vrijwilligers die hun handen uit de mouwen willen steken voor de aanleg van de tuin, geen gebrek. “We maken er dan ook echt een feestje van”, zegt Arja. “Kinderen zijn eveneens welkom, zodat zij ook een gevoel krijgen bij de wijktuin. Dat als ze er later doorheen lopen, kunnen zeggen: ‘Kijk, die struik heb ik geplant’.”

De officiële opening van de wijktuin in Nieuwe Banne is half september. De verwachting is dat dan nog niet alles gereed is. “Want de gemeente betaalt dan wel een groot deel van de realisatie, we zijn ook afhankelijk van sponsors en fondsen. We hebben nog wel een bedrag nodig om alles rond te krijgen.”

Wie wil bijdragen of op de hoogte wil blijven van de plannen kan zich aanmelden voor de nieuwsbrief. Dat kan door een mailtje te sturen naar wijktuinnieuwebanne@gmail.com.

Wie wordt de Groene Buurt Kampioen van Altena?

De gemeente lanceert een nieuwe wedstrijd: de Groene Buurt Kampioen. Voor deze wedstrijd zoekt de gemeente ideeën voor het vergroenen van straten, buurten en dorpen. Bedenk samen met buurtgenoten een groenidee en dien het in. Jullie buurt maakt kans te worden uitgeroepen tot Groene Buurt Kampioen! Het idee voert de gemeente vervolgens uit.

Iedereen met een leuk idee kan meedoen om een plek met verharding om te vormen naar groen. Denk bijvoorbeeld aan het samen aanleggen van geveltuinen, het vergroenen van een pleintje of boomspiegels in de straat beplanten.

Een groen idee indienen kan tot 24 juli
Daarna beoordelen we de ingediende ideeën. Na de zomervakantie, in september, maken we de Groene Buurtkampioenen bekend. In overleg met de winnaars voeren we hun ideeën vanaf 25 september (Nationale Burendag) uit. Dien uw idee in via aandeslag.gemeentealtena.nl

'Bedenk samen met de buurt een groen idee'

“Water is zo’n gewoon en goedkoop product, maar wat doen we als er te veel of te weinig water is?”

De werkgroep Grip op Water van de Agrarische Natuurvereniging Altena Biesbosch (ANV) heeft in de ogen van Minette Straver 2 opdrachten. Inwoners bewust maken van het belang van onze omgang met water, en de gemeente duidelijk maken dat klimaatadaptatie niet kan slagen zonder inwoners daarbij te betrekken.

Grip op Water Altena begon in 2015 als een Europees klimaatproject met als doel burgers te betrekken bij hun eigen leefomgeving. Aanleiding waren de ‘clusterbuien’ in de zomers van 2014 en 2015. Toen ondervonden veel inwoners en boeren in de streek schade door de overvloedige regenval.
Door als burgerplatform zelf actief te werken aan bewustwording van de omgang met water, kan Grip op Water bijdragen aan het bereiken van doelen, zoals duurzaam beheer van water, land en grondstoffen.

1 koudwaterkraan

“Hoe dicht leven we eigenlijk nog op de natuur, vinden we het normaal dat er schoon drinkwater uit de kraan komt of vinden we dat een zegen?”, vraagt Minette Straver, voorzitter van ANV, zich af. “Mijn opa had zijn hele leven maar 1 koudwaterkraan. Hoe gaan we om met ons water, vinden we het in tijden van droogte normaal om in iedere tuin een zwembad te vullen met schoon drinkwater?”, vraagt Minette zich af. Juist de bewustwording dat water onmisbaar is voor onze leefomgeving, moet een aanzet geven tot gedragsverandering en het aanpassen van de omgeving aan het veranderende klimaat.

1m² tegel vervangen door groen

“Water is zo’n gewoon en goedkoop product, maar hoe gaan we daarmee om bij te veel of te weinig water?”, vervolgt Minette. “Wat is dan jouw bijdrage? We willen iedereen aansporen om zuinig met water om te gaan. Als iedereen in Altena 1 m2 tegels zou vervangen door groen, hoeveel zouden we dan al niet toevoegen aan een groenere leefomgeving, het beter vasthouden van water en het tegengaan van hittestress?”

Voorlichting

Sinds de start van Grip op Water gaf het burgerplatform voorlichting over het tegengaan van verstening van tuinen, en hield het platform samen met gemeente en het waterschap enquêtes over wateroverlast en groene tuinen. Na 4 jaar stopte de Europese subsidie en zocht Grip op Water aansluiting bij de Agrarische Natuurvereniging Altena Biesbosch. De officiële overdracht was gepland in maart 2020, maar de coronapandemie gooide roet in het eten. Wel werd voorjaar 2020 en opnieuw in 2021 een bloemenzaadactie gehouden.

Al vroeg leren omgaan met water en natuur

“Het mooiste zou zijn als mede door de bloemenzaadactie mensen tegels uit hun tuinen halen. Daarom hebben we ook samen met de gemeente aansluiting gezocht bij het NK tegelwippen. Om gedragsverandering te bewerkstelligen, moet je constant aandacht hebben voor water. We moeten kinderen op de basisschool al leren goed om te gaan met water en natuur, dat hoort gewoon in ieder lesplan op school.”
Als voorbeeld noemt Straver meer groene schoolpleinen. “Wij proberen bij alles burgers te betrekken, zoals met het uitdelen van bloemenzaad. Maar ook de gemeente moet beseffen dat ze zonder inwoners geen gedragsverandering kan bereiken”.

- *Minette Straver bij de waterberberging van het Pompveld, een voorbeeld van het aanpassen van de leefomgeving aan klimaatverandering.*

“Klimaatverandering raakt niet alleen ons, maar iedereen”

Agrariërs zijn meer dan ooit bezig met de gevolgen van klimaatverandering, merken Bartje de Gouw en Wilbert Verkooijen van ZLTO Altena-Biesbosch. Voor het voortbestaan van hun bedrijf én voor hun omgeving. ‘Iedereen heeft hiermee te maken, dus we zullen er samen de schouders onder moeten zetten.’

Van de 250 leden van ZLTO Altena-Biesbosch, die samen zo’n 130 bedrijven vertegenwoordigen, is de grote meerderheid wel doordrongen van het feit dat klimaatverandering een andere bedrijfsvoering vraagt. Voorzitter Bartje de Gouw, zelf melkveehouder in Hank, ziet dat de afgelopen decennia een omslag heeft plaatsgevonden. “Twintig jaar geleden dachten agrariërs nog dat ze het met kunstmest en gewasbescherming wel zouden redden, maar dat inzicht is veranderd.”

Beter bodembeheer

Verschillende factoren hebben invloed op het leven van nuttige insecten en op het bodemleven. En juist die bodem is weer ontzettend belangrijk voor de waterhuishouding bij droogte en na heftige regenbuien, zoals in 2014 en 2015, legt Wilbert Verkooijen uit. Hij is bestuurslid bij ZLTO Altena-Biesbosch en heeft water en klimaat in zijn portefeuille. Hij heeft een fruitteeltbedrijf in Dussen. “Door beter bodembeheer kan de grond meer water opnemen en het beter afvoeren. Maar we zorgen er niet alleen voor dat ons land niet onder water komt te staan, we investeren bijvoorbeeld ook in vochtsensoren en gebruiken druppelaars, zodat we zuiniger kunnen omgaan met het water.”

Wat onder de grond leeft is nog belangrijker

Als het gaat om een goede bodem, is de hoeveelheid organische stof in de grond belangrijk, vult De Gouw aan. “Die verandert door de teelt van verschillende gewassen en verbetert door het gebruik van compost of (vaste) dierlijke mest. Elke keuze die we maken, heeft invloed op de samenstelling van de grond.” Organische stof word gevormd door de dieren die onder de grond leven. “Het beeld van grasland met koeien is natuurlijk mooi, maar wat daaronder leeft is talrijker en veel belangrijker.”

Invloed op de portemonnee

De agrariërs werken op het terrein van klimaatadaptatie goed samen met de gemeente Altena en Waterschap Rivierenland, stellen De Gouw en Verkooijen. Ze moeten ook wel meebewegen met de gevolgen van klimaatverandering, blijkt uit de woorden van de Dussense fruitteler. “Zodra we bedrijfseconomische keuzes moeten maken, komen daar automatisch risico’s, zoals het klimaat, bij kijken. In die zin heeft het klimaat directe invloed op onze portemonnee. Als je land 3 keer onder water staat, ga je vanzelf nadenken over hoe je dat kunt voorkomen.
Een goede waterhuishouding binnen Altena is daarbij ook essentieel. Of als je fruit of gewas elk jaar verhagelt, ga je ook over oplossingen nadenken. Maaibeleid en omgevingsvisie spelen hierbij ook een belangrijke rol als het gaat om klimaatrobuust Altena.”

Aan de andere kant: “Je kunt je land nog zo goed op orde hebben, als anderen niet meebewegen schiet je niet veel op. Als inwoners hun tuinen vol leggen met tegels, dan stromen bij flinke buien de sloten en het land alsnog vol”, benadrukt De Gouw. En bij droogte zitten we allemaal met watertekort. “Klimaatverandering raakt niet alleen ons, maar iedereen. Daarom zal iedereen er de schouders onder moeten zetten.”

Groene tuin, zelf aan de slag

Wilt u aan de slag om uw eigen tuin groen(er) te maken? Er zijn allerlei manieren om dat te doen. Kleine maatregelen die weinig tot niks kosten, of grotere aanpassingen die wat moeilijker zijn of wat duurder zijn. We zetten er hier 3 voor u op een rij. Maar er is nog veel meer mogelijk. Check de websites hiernaast voor meer informatie.

Tegels eruit, groen erin
Een goedkope oplossing met veel resultaat! Een betegelde tuin zorgt voor veel regenwater in het riool. Tijdens een hoosbui kan het riool niet al het regenwater afvoeren. Met minder tegels voorkomt u daarom natte voeten. En het zorgt ook nog eens voor een koelere tuin in de zomer.

Sluit een regenton aan
Een makkelijke oplossing. Het regenwater loopt zo uit de regenpijp in de regenton. Gebruikt het water om de tuin te besproeien. Laat de regenton voor een hoosbui leeglopen voor het beste effect.

Leg een groen dak aan
Een groen dak houdt regenwater vast. Zo ontstaat er minder snel wateroverlast. Een groen dak kan wel 40 liter per vierkante meter vasthouden. Het levert ook nog eens een koeler huis op in de zomer. Controleer eerst of het dak sterk genoeg is.

Subsidies

Gemeente Altena heeft op dit moment geen subsidie voor een groen dak of andere klimaatadaptieve maatregelen. Mogelijk komt die er wel. Waterschap Rivierenland bereidt een nieuwe subsidieregeling voor. Kijk daarvoor op www.hohohoosbui.nl

Bij de Provincie Noord-Brabant kunnen zzp'ers, stichtingen en verenigingen subsidie aanvragen voor meer groen in de buurt. Of om gezamenlijk groene daken aan te leggen. Kijk op brabant.nl

Of financier uw groene initiatief via crowdfundingvoornatuur.nl

Een groen schoolplein?
Kijk op schoolpleinenbrabant.nl/subsidie/

Meer informatie

- altena.gripopwater.nl
- hohohoosbui.nl
- natuurinclusiefaltena.nl
- onswater.nl
- huisjeboompjebeter.nl
- klimaatadaptatiebrabant.nl
- maakgrijsgroener.nl
- nk-tegelwippen.nl

Wist u dat?

- De helft van de Nederlandse tuinen is betegeld?
- Een boom net zo verkoelend werkt als airco's?
- Een groene tuin een paar graden koeler is dan een verharde tuin?
- Je, als je geen tuin hebt, natuurlijk ook je balkon kunt vergroenen!

Rappen over water

Op een creatieve manier invulling geven aan bewustwording over water en milieu, dat is het doel van Spraakwater. Een project van Oogpunt educatief theater. De gemeente biedt dit project aan alle basisscholen in Altena aan. Zo maakten al heel wat groepen een rapvideo. De leerlingen schrijven hun eigen teksten en werken aan een optreden. Dat wordt gefilmd en gemonteerd tot een leuke videoclip. Kijk voor meer informatie op /www.oogpunt.com/spraakwater. Daar zijn ook de rapvideo's te zien van scholen in Altena.

spraakwater BAP

Tuin & Klimaat Route

Wat zijn de voordelen van een groendak? Hoe werkt het afkoppelen van regenwater? Hoe maak je een waterdoorlatend terras en welke bloemen trekken extra bijen en vlinders aan? Via de Nationale Duurzame Huizen Route zijn de afgelopen jaren tienduizenden mensen op weg geholpen met het verduurzamen van hun woning, maar duurzaamheid stopt niet bij de achterdeur. Daarom komt de Duurzame Huizen Route met een Tuin & Klimaat Route, waar inwoners inspiratie kunnen opdoen bij klimaatvriendelijke voorbeeldtuinen.

Klimaatvriendelijke voorbeeldtuinen
Vanaf het najaar kunt u via een nieuwe website inspiratie opdoen bij klimaatvriendelijke voorbeeldtuinen. Naast privétuinen zijn er ook publieke buitenruimten te vinden, zoals een wijktuin of een gemeenschappelijke vlindertuin. Tijdens een jaarlijks evenement kunnen geïnteresseerden op bezoek bij een duurzame tuin in de buurt.

Kijk voor meer informatie of het aanmelden van uw duurzame tuin op https://duurzamehuizenroute.nl/tuin-en-klimaat-route

de Gemeenteraad en klimaatadaptie

Klimaat en duurzaamheid zijn belangrijke thema's voor de gemeenteraad. Nog dit jaar staan bijvoorbeeld de visie over warmtetransitie en zonne-energie op de raadagenda. Wat doen raads- en burgerleden zelf om de eigen woonomgeving aan te passen aan de veranderingen in het klimaat?
Een aantal van hen vertelt:

'Een kleine bijdrage aan de oplossing van een groot probleem'

Hetty Schelle, Altena Lokaal

'Het klimaat verandert, dat merk je goed. Het najaar is lang, de winter te kort. Een jaarlijkse lange hittegolf begint normaal te worden. Als je er, net als ik van houdt, is het best goed toeven in Tuinesië of Oprittania. Ons gezin levert een -kleine- bijdrage aan de oplossing van een groot probleem. Aanpassingen geboren uit noodzaak, of puur voor eigen gemak. Hoosbuien afgewisseld met extreme droogte maakte het noodzakelijk om de tuin te veranderen. Binnen maakte het gasstel plaats voor 'n inductiekookplaat, stappen we over op LED-verlichting en zijn thermosstaatkranen geïnstalleerd. Zonnepanelen (be)loont ons niet; het terugverdieneffect duurt te lang. Niet interessant voor de portemonnee en dat weerhoudt om tot aanschaf over te gaan.'"

'Als uitsmijter: een bijenhotel'

Christian Alderliesten, Progressief Altena

'Wij wonen zoveel mogelijk klimaatadaptief en natuurinclusief. Behalve zonnepanelen hebben we in de tuin nauwelijks gesloten verharding. Ik probeer zoveel mogelijk nestgelegenheden te bieden voor mussen (onder dakpannen), winterkoninkjes (overkapping), merels, egel en fazant (struweel), mezen in de nestkastjes en ga zo maar door. Ook heb ik naast een moestuin veel vruchtdragende bomen en struiken aangeplant. Samen met de bloemen en kruiden voeden die de bijen en vlinders! Als dank vind ik op mijn wildcamera prachtige plaatjes van de vos, reeën, uilen en veel meer natuurschoon. Als uitsmijter ben ik samen met mijn kinderen een groot bijenhotel aan het maken!'

'Bomen zijn de natuurlijke airconditioning'

Anne Duizer, ChristenUnie

'De afgelopen jaren heb ik al een aantal m2 straatwerk uit onze tuin gehaald. Deze zomer hoop ik nog wat straatwerk te vervangen door een mooie extra boom die verkoeling geeft. Als ChristenUnie pleiten we ervoor dat er voor elke woning in een dorp minimaal 75 m² openbaar groen aanwezig is en dat we zorgvuldig omgaan met reeds aanwezige bomen, want bomen zijn de natuurlijke airconditioning van onze omgeving. En als we meer met deelauto's zouden werken dan kunnen er vele meters straatwerk uit, zodat er in elke straat ruimte komt voor meer bomen.'

'Tegels eruit!

René Roovers, CDA Altena

'Samen moeten we zorgen voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving. Als inwoner van Altena wil ik daar natuurlijk ook mijn steentje aan bijdragen. Hoe ik dat doe? Op de eerste plaats wonen wij in een huis met het 'groenste' energielabel A, waardoor ons energieverbruik laag is. Daarnaast hebben we vorig jaar geïnvesteerd in zonnepanelen. We hebben negen panelen op ons dak liggen en dat is voldoende voor alle stroom die wij gebruiken. We hebben nog best een 'grijze' tuin maar ook daar zijn we aan het vergroenen. We doen namelijk mee aan het NK tegelwippen: tegels eruit en druivenplanten en groen erin!'

'Dicht bij huis, in de eigen tuin'

Leon Vink, SGP

'Klimaatadaptatie is onze leef- en woonomgeving aanpassen aan de extremere weersomstandigheden. Met kleine stappen kunnen deze doelen bereikt worden. Dicht bij huis, in de eigen tuin. Meer bomen en struiken of ander groen toepassen in je tuin. Grindpaden aanleggen in plaats van tegels, daar waar het kan. Mijn ervaring is dat er zo meer leven komt in je vijver, zoals broedende vogels of een egel die wil overwinteren en de salamander. Hiermee is onze tuin een heerlijke plaats om te verblijven. Op microniveau wordt op deze manier regenwater vastgehouden en biodiversiteit bevorderd.'

'Droog en betaalbaar'

Pim Bouman, VVD

'Met elkaar houden we het droog en betaalbaar. Met meer groen en minder bestrating kan regenwater door de grond worden opgenomen. Dat voorkomt wateroverlast bij u in de buurt en bespaart de gemeente een hoop geld voor grotere leidingen. Dat voelt u uiteindelijk in de portemonnee, aangezien u die grote leidingen zelf betaalt met de rioolheffing. Als iedereen dus iets minder bestrating legt en iets meer groen, houden we de voeten droog en houden we meer geld over voor leukere dingen dan rioleringsbuizen.'

'Bidden'

Pauline van den Tol, PvdT

'Wat doen we om onze omgeving klimaatbestendig te maken?
Antwoord: Bidden!'

Info & Contact

Bezoekadres:
Sportlaan 170, 4286 ET Almkerk

Postadres:
Postbus 5, 4286 ZG Almkerk

Telefoon: (0183) 516100
Fax: (0183) 660397

E-mail: info@gemeentealtena.nl
Website: www.gemeentealtena.nl